

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

SEKCE POLONISTIKY

SPECYFIKA TŁUMACZENIA
SPECJALISTYCZNEGO

(TŁUMACZENIE DOKUMENTÓW ORAZ INSTYTUCJI UE)

(bakalářská diplomová práce)

VYPRACOVALA: Ewa Lasotová

VEDOUCÍ PRÁCE:

2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 4.5.2011

Podpis

Děkuji Doc. PhDr. Ivaně Dobrotové, Ph.D. za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytla.

Podpis

Spis treści

Wstęp	5
1. Słowniki	6
1.1. Krótka historia i typy słowników	6
1.1.1. Inne typy słowników	9
1.1.2. Słowniki pojęć unijnych	11
2. Tłumaczenie	12
2.1. Tłumaczenie dosłowne	12
2.2. Nieprzetłumaczalność	14
2.3. Tłumaczenie maszynowe	14
2.4. Tłumaczenie funkcjonalne	16
2.5. Tłumaczenie naturalne	17
3. Język i tłumaczenie specjalistyczne	19
3.1. Tłumaczenie tekstów prawnych	19
3.1.1. Specyfika tłumaczenia tekstów prawnych	20
3.1.2. Terminologia prawnicza	21
3.1.3. Tłumaczenie unijne	21
3.1.4. Juryslingwistyka	22
4. SŁOWNIK POJĘĆ UNII EUROPEJSKIEJ – SLOVNÍK TERMÍNŮ EVROPSKÉ UNIE	23
4.1. Traktaty Unii Europejskiej – Smlouvy Evropské unie	23
4.2. Instytucje Unii Europejskiej – Instituce Evropské unie	25
4.3. Agencje Unii Europejskiej – Agentury Evropské unie	27
4.4. Terminy Unii Europejskiej – Pojmy Evropské unie	30
Podsumowanie	41

Anotace	43
Bibliografia	45

Wstęp

Tematem mojej pracy licencjackiej jest *Specyfika tłumaczenia specjalistycznego* ze słownikiem polsko-czeskim pojęć unijnych oraz dokumentów i instytucji Unii Europejskiej. Na początku mojej pracy będę opisywała słowniki, które służą jako pomoc naukowa, ale również stanowią nieodłączną część przy pracy nad różnego rodzaju tłumaczeniami. Później przedstawię ogólne zagadnienia z teorii tłumaczenia, a przede wszystkim postaram się skupić na problemach, z jakimi tłumacze spotykają się na co dzień. Z kolei będę charakteryzowała tłumaczenie specjalistyczne (głównie przekład prawny) i jego cechy. Pod koniec wypracuję słownik z terminami, dotyczącymi Unii Europejskiej, jako przykład tłumaczenia prawnego.

Celem mojej pracy jest zgromadzenie materiału, dotyczącego tłumaczenia specjalistycznego, przede wszystkim tłumaczenia prawnego oraz informacji o różnego rodzaju słownikach, w tym też specjalistycznych, bez których żaden tłumacz nie potrafiłby zrealizować żadnego tłumaczenia. Do tego najlepiej posłużą mi publikacje Jerzego Pieńkosa, który zajmował się tłumaczeniem specjalistycznym, a przede wszystkim tłumaczeniem prawnym oraz jurslingwityką, dla której poświęcił zupełnie odrębną książkę.

Następnie postaram się wypracować słownik polsko-czeski pojęć unijnych (a przede wszystkim pojęć, dotyczących realizowania projektów), dlatego, że w obecnych czasach bardzo trudno znaleźć jest pełnowartościowy słownik o takiej właśnie tematyce. Istnieją słowniki, dotyczące tłumaczenia unijnego, ale nie zawsze można w nich znaleźć wszystkich, przez nas szukanych haseł. Jeżeli istnieje już taki słownik, to bardzo często jest to słownik polsko-angielski, a więc trzeba dane hasło przetłumaczyć najpierw na język angielski, a dopiero potem z języka angielskiego na czeski. Bardzo dużo słowników unijnych pojawiło się również w internecie, ale słownikom tym niewarto zawsze ufać, gdyż nie wiadomo, przez kogo zostały one stworzone. Bardzo często właśnie słowniki internetowe tworzą zwykli ludzie bez wykształcenia w dziedzinie tłumaczenia specjalistycznego, gdyż w czasach obecnych ogromna liczba ludzi posiada dostęp do internetu. Tłumaczenie prawne wymaga bardzo dużo pracy, gdyż nie jest ono łatwe ze względu na swoje zróżnicowanie. Terminy unijne różnią się od siebie w poszczególnych językach, a więc postaram się wyprodukować możliwie jak najlepszy słownik nazw instytucji, dokumentów oraz terminów Unii Europejskiej, z którego możnaby było w późniejszych czasach skorzystać.

1. Słowniki

Różnego rodzaju słowniki towarzyszą nam niemal przez całe życie. Współpraca ze słownikiem rozpoczyna się już w szkole podstawowej, czyli w wieku bardzo niskim, w celu systematycznego pogłębiania naszej wiedzy ogólnej.

Definicja słownika:

- a) „Zbiór wyrazów ułożonych i opracowanych według pewnej zasady, zwykle objaśnianych pod względem znaczeniowym”¹
- b) „Indywidualny zasób wyrazów”²

Ta oto definicja słownika jest bardzo ogólna, dlatego, że w obecnych czasach istnieje duża ilość słowników, różniących się nie tylko swoim rodzajem, ale także formą. „Gdy jeden słownik podaje tylko skromny wybór najniezbędniejszych słów, drugi szafuje nimi pełną garścią, a nadto pod każdym wyrazem, czyli hasłem, podaje połączenia tego wyrazu z innymi, zwłaszcza, jeżeli te połączenia zmieniają podstawowe znaczenie wyrazu”.³ Z tym właśnie związana jest również objętość, a następnie ceny słowników.

Bardzo często zdarza się, że do niektórych języków po prostu brak słownika, dlatego, że naród posługujący się takim językiem jest bardzo mały i nie posiada środków finansowych na wydruk, iż związane są z drukiem liczne wydatki. W takiej sytuacji narody te korzystają z istniejących już wcześniej słowników innych krajów. „Tak np. w Polsce częsta dawniej znajomość języka niemieckiego sprawiła, że Polacy posługiwali się na przykład słownikiem niemiecko-portugalskim, skoro wydanie osobnego słownika polsko-portugalskiego nie było potrzebne wobec słabych stosunków polsko-portugalskich.”⁴

1.1. Krótka historia słowników i typy słowników

Rozwój słowników rozpoczął się już w 2. tysiącleciu przed Chrystusem, a więc jest tak stary jak nasza cywilizacja. Bardzo duży poziom osiągnęło słownikarstwo w starożytnej Grecji. Grecy rozpoczynali edukację młodzieży od zaznajamiania ich z poematami Homera. Tutaj właśnie znajdowały się wyrazy często nie zrozumiałe,

¹ sjp.pwn.pl/szukaj/słownik, 24. 4. 2011.

² sjp.pwn.pl/szukaj/słownik, 24. 4. 2011.

³ Urbańczyk, S.: *Słowniki i encyklopedie. Ich rodzaje i użyteczność*. Kraków, 2000, str. 9.

⁴ Urbańczyk, str. 10.

a więc zapisywano je osobno z objaśnieniami na marginesach, tworząc tak pierwsze słowniki.⁵

Warto wspomnieć również o kulturze rzymskiej, która stanowi pośrednik między kulturą grecką a współczesną. Dla Rzymian słowniki stanowiły bardzo ważną część życia kulturowego. Rzymianie znani są ze swego rozmiłownia się w kulturze greckiej, a więc w celu czytania i zrozumienia tekstów greckich powstawały liczne słowniki antyczne. Niestety z tego okresu nie dochowały się żadne tego rodzaju. „*Mamy o nich tylko wiadomości albo znamy fragmenty. Wojny i najazdy barbarzyńców zniszczyły państwo rzymskie i obniżyły poziom kulturalny ludzkości. Obniżyły się również wymagania stawiane słownikom.*”⁶

Następnie w okresie średniowiecza zaczęły powstawać słowniczeki, które później okazały się pośredniczyć w poznaniu języków innych narodów europejskich. Język ludowy starano się nagiąć do łaciny, a gdy po prostu zabrakło jakiegoś wyrazu, to został on przejęty z innego języka. Takim właśnie sposobem wzbogacano języki ludowe, którymi później pisano częściej niż klasycznym językiem łacińskim. Do Polski słowniki średniowieczne dotarły około wieku XV i duża część została dochowana.⁷

Warto tutaj wspomnieć o kilku słownikach z tego okresu:

- Słownik z roku 1455 – ciekawy jest przede wszystkim tym, że wyrazy trudne, ciężkie do zapamiętania, ułożone są tutaj w pary rymowane np. *annona jarzyna, favilla pyrzyna, itd.* Taki układ wyrazów ułatwiał uczniom zapamiętywanie wyrazów nieznanych.⁸
- Mamotrekty – słowniki używane przez początkujących. Służyły głównie do zrozumienia *Pisma św.* Słowniczeki te są ale na bardzo niskim poziomie, iż przepełnione są licznymi błędami.⁹
- *Słownik łacińsko-polski* Bartołomieja z Bydgoszczy – jego metoda polegała na gromadzeniu słów z różnych, innych słowników i stworzenie tak jednego ogromnego słownika z dużym zasobem wyrazów.

Słowniki średniowieczne stanowią ogromną podstawę dla późniejszych, wielkich słowników okresu Odrodzenia. Niezmiernie ważnym wynalazkiem okazał się

⁵ Urbańczyk, str. 11.

⁶ Urbańczyk, str. 12.

⁷ Urbańczyk, str. 12-14.

⁸ Urbańczyk, str. 15.

⁹ Urbańczyk, str. 16.

w tym czasie druk. Powstawało więcej egzemplarzy słowników, gdyż nakłady były o wiele mniejsze (wiemy, że w czasach antycznych oraz średniowiecznych słowniki przepisywane były ręcznie).

Od czasów Odrodzenia ukazała się w Polsce bardzo duża ilość słowników różnego rodzaju. Wspomnijmy tutaj tylko najważniejsze z nich:

- Rok 1564 – słownik łacińsko-polski Jana Mączyńskiego – słownik alfabetyczny zawierający ponad tysiąc stron.
- Rok 1621 – słownik polsko-łaciński i łacińsko-polski Grzegorza Knapskiego – polska część słownika nosi tytuł *Skarbiec polsko-łacińsko-grecki*.
- Rok 1764 – *Nowy dykcyjonarz, czyli Mownik polsko-niemiecko-francuski* Abrahama Troca – cechą charakterystyczną tego słownika była obecność języka francuskiego. Słownik ten jest bardzo ważny również dlatego, że Troc zapoczątkował tutaj formę polskich słowników, która używana jest do dziś. Pod jednym hasłem umieszczone są wszystkie jego znaczenia, zaopatrzone na dodatek numerami.
- Lata 1807-1814 – *Słownik języka polskiego* Bogumiła Samuela Lindego – słownik Lindego przyjęty został bardzo pozytywnie, gdyż powstał w czasach rozbiorów Polski, czyli czasach zagrożenia narodowego.¹⁰
- Rok 1950 – słownik współczesnego języka polskiego Witolda Doroszewskiego – słownik „*obejmujący swym zakresem wiek XX, XIX, a nawet wyrazy z II połowy XVIII wieku*.”¹¹ Słownik ten zawiera około 110 tysięcy słów, podzielony jest na dziesięć tomów i ponadto zawiera jeden tom, poświęcony tylko dodatkom. Słownik współczesnego języka polskiego miał pomóc w ujednoliceniu języka narodowego w kraju.¹²

Wymienione powyżej słowniki należą do jednych z najważniejszych, które zostały napisane w Polsce. Stanowią skromną część, wybór tego, co tak naprawdę zostało w Polsce opublikowane. Kolejnie powstające słowniki starały się być coraz to lepszymi, starały się przynosić większe korzyści dla czytelników oraz ludzi, uczących się jakiegokolwiek języka.

¹⁰ Urbańczyk, str. 18-16.

¹¹ www.wikipedia.pl, 23. 4. 2011.

¹² Urbańczyk, str. 32-33.

1.1.1. Inne typy słowników

Dotychczas mowa była o „słownikach – skrabcach obejmujących wyłącznie lub przede wszystkim wyrazy używane w języku tzw. warstw kulturalnych. Ale poza nimi pozostają wyrazy używane przez grupy terytorialne lub zawodowe.¹³ Dla takich wyrazów powstają osobne słowniki, używane już nie przez literatów, ale ludzi prostych lub ludzi należących do innych warstw kulturowych.

Jednym z najważniejszych typów słowników to słownik gwarowy. Taki słownik używany jest przede wszystkim przez obywateli wsi czy też gór, gdyż posiadają oni zupełnie inne słownictwo niż obywatele, mieszkający w mieście. Słowniki gwarowe pełnią niezmiernie ważną rolę w ogarnianiu mowy całego kraju, jak też w zrozumieniu niektórych dzieł literackich, pisanych właśnie językiem gwarowym (np. *Chłopi* Władysława Reymonta)¹⁴. Najważniejsze słowniki gwarowe w Polsce to:

- lata 1900-1911 – *Słownik gwar polskich* Jana Karłowicza – został utworzony jeszcze przed czasem wielkiego rozwoju polskiej dialektologii, czyli okazał się bardzo użytecznym.
- rok 1987 – *Słownik gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur* opracowany przez IJP PAN (Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk)¹⁵

Kolejnym typem to słowniki nazw miejscowych i osobowych. „Nieraz bowiem tylko imię ludzkie lub nazwa miejscowa potwierdzi istnienie w dawnej polszczyźnie jakiegoś wyrazu pospolitego, poza tym w słownikach nieuchwytnego. Można też dzięki nim uzyskać informacje o procesach językowych, np. uściślić ich datowanie.”¹⁶ Do tego rodzaju słowników należą:

- wiek XV – *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego* – zawiera nazwy miejscowe z terenów całej Polski przed rozbiorami.
- rok 1300 – *Najdawniejsze polskie imiona osobowe* W. Taszyckiego – zawiera staropolskie imiona rodzime.¹⁷

¹³ Urbańczyk, str. 37.

¹⁴ Urbańczyk, str. 37-38.

¹⁵ Urbańczyk, str. 39.

¹⁶ Urbańczyk, str. 39.

¹⁷ Urbańczyk, str. 39-40.

Innym typem są słowniki grup zawodowych takich jak np. lekarzy, kolejarzy itp. Przez wytwarzanie nowych wynalazków oraz czynności z nimi związanych, powstają również nowe nazwy. Bardzo często są one przejęte z obcych języków, przede wszystkim łaciny oraz greki. Tym samym język polski posiada wyrazy, takie jak np. *wideo, radar, penicylina itp.* W celu troszczenia się o język, powstaje również duża ilość wyrazów rodzimych, co ma znaczenie także w szybszym zapamiętywaniu wyrazów, związanych z zawodami. Przykłady takich słowników to:

- rok 1913 i 1925 – *Słownik techniczny* Stadtmüllerów – posiada dwie części: niemiecko-polską oraz polsko-niemiecką.
- lata 1936 – 1939 – *Słownik polskich wyrazów technicznych* układany pod patronatem Komisji Polskiego Słownictwa Technicznego Akademii Nauk Technicznych¹⁸

„*W osobliwych warunkach rodziły się słowniki morskie.*”¹⁹ Słowniki te powstawały głównie z powodu, że stworzona zastała polska flota wojenna. Zapotrzebowanie słownikami morskimi wzrosło dlatego, że marynarze polscy posługiwali się tylko językami obcymi, więc trzeba było język morski ujednolicić. Warto zanotować słownik:

- rok 1955 – *1000 słów o morzu i okręcie* Z.Grabowskiego i J.Wójcickiego²⁰

Obecnie istnieje o wiele więcej typów słowników takich, jak na przykład słowniki fachowe, słowniki kolejowe, bankowe a nawet obrazkowe. Pełna lista słowników bardzo jest obszerna.

Od roku 1990 zostało napisane wiele „nowych” słowników. Są to przede wszystkim aktualizowane wydania słowników, które powstały wcześniej lub też zupełnie nowe, wcześniej jeszcze nieistniejące.²¹ Warto tutaj wspomnieć jeden z najbardziej znanych i popularnych słowników pomiędzy młodzieżą polską, ale nie tylko:

¹⁸ Urbańczyk, str. 40-41.

¹⁹ Urbańczyk, str. 41.

²⁰ Urbańczyk, str. 42.

²¹ Urbańczyk, str. 67.

- 1996 – *Podręczny słownik języka polskiego PWN* opracowany przez E. Sobol – „słownik ten jest adaptacją Małego słownika języka polskiego PWN S.Skorupki, H.Auderskiej i Z.Łempickiej.”²² Słownik ten obecnie dostępny jest również w formie internetowej, co bardzo ułatwia pracę z nim, oraz staje się dostępnym dla szerszego społeczeństwa.

1.1.2. Słowniki pojęć unijnych

W ostatnich czasach wzrosło zapotrzebowanie słownikami pojęć unijnych, gdyż nie jest to tak dawno, co Polska została przyłączona do Unii Europejskiej. Problem w wyprodukowaniu wartościowego słownika terminologii europejskiej polega na tym, że terminologia unijna w różnych językach i krajach jest odrębna. Występuje tutaj zjawisko tzw. nieprzylegalności semantycznej.²³ Z niektórych nowo powstałych słowników Unii Europejskiej wymienimy na przykład:

- *Słownik terminów Unii Europejskiej angielsko-polski polsko-angielski* Anny Treger
- *Unia Europejska. Słownik polsko-angielsko-niemiecko-francuski* Iwony Kienzler

Na dodatek, dużą ilość słowników z pojęciami unijnymi można znaleźć w internecie. Nie warto ale polegać na słownikach internetowych, gdyż są one bardzo często niezupełne.

²² Urbańczyk, str. 69.

²³ Pieńkos, J.: *Podstawy Juryslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*. Warszawa, 1999, str. 111.

2. Tłumaczenie

Termin „tłumaczenie“ bardzo ciężko określić tylko jedną, ogólną definicją, dlatego też istnieje ich więcej, w zależności od językoznawców, którzy je stwarzali. „Jako **rezultat** działania tłumacza jest tłumaczenie konkretnym przekładem, tekstem przetłumaczonym z innego lub na inny język. Jako **czynność** jest tłumaczenie operacją intelektualną, polegającą na formułowaniu komunikatu zawartego w tekście źródłowym. Termin tłumaczenie może też oznaczać **praktykę translatorską**, czyli w sensie dynamicznym tego wyrazu wszelką działalność przekładową. Wreszcie tłumaczenie może się kojarzyć z **porównywaniem** dwóch języków“.²⁴ Powyżej przedstawione definicje współdzielą przede wszystkim to, że tłumaczenie zawsze i wyłącznie jest rezultatem pracy tłumaczy, którzy porównują ze sobą dwa różne języki. Nie zawsze chodzi tutaj o tłumaczenie interlingwalne, czyli tłumaczenie np. z polskiego na język angielski, ale również o tłumaczenie intralingwalne (w ramach jednego tylko języka), takie, jak np. tłumaczenie jednego znaku językowego na inny znak językowy.²⁵

Istnieje również bardzo dużo językoznawców oraz teoretyków, z których każdy posiada odrębny pogląd na definicję tłumaczenia. Warto tutaj podać definicję profesora O. Wojtasiewicza, który określa przekład jako „operację, która polega na sformułowaniu w pewnym języku odpowiednika wypowiedzenia sformułowanego uprzednio w innym języku“.²⁶ Innymi językoznawcami światowymi, interesującymi się tłumaczeniem, to np. A. W. Fiedorow, J. R. Ladmiral, J. C. Catford czy też W. Wills. Chociaż definicje wszystkich powyżej wymienionych teoretyków różnią się co do treści, znaczenie pozostaje stosunkowo takie samo.

Proces tłumaczenia ponosi ze sobą wiele trudności, które zostaną omówione w następujących rozdziałach.

2.1. Tłumaczenie dosłowne

„Już w starożytności tłumacze zwracali uwagę na fakt, że postulat dosłowności jest nieporozumieniem. I tak Cyncero twierdził, że tłumacząc, należy służyć

²⁴ Pieńkos, J.: *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie: aspekty lingwistyczne i pozalingwistyczne*. PWN, Warszawa 1993, str. 10.

²⁵ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*, str. 12-13.

²⁶ Wojtasiewicz, O.: *Wstęp do teorii tłumaczenia*. Warszawa, 1992, str. 15.

*nie pojedynczym słowem, lecz ich wspólnej sile.*²⁷ Tłumacząc słowo od słowa, stworzony jest tekst, który nie odpowiada normom języka docelowego i staje się tekstem niewiernym, dlatego, że język docelowy bardzo często posiada inne struktury powierzchniowe. Starając się zachować słownikowe znaczenie wszystkich poszczególnych wyrazów, może dojść np. do nieporozumienia kulturowego, gdyż nie zawsze dany wyraz lub grupa wyrazów w języku źródłowym posiadają po dosłownym przetłumaczeniu takie samo znaczenie.²⁸ Ważne jest tutaj dla tłumacza posiadanie bogatych znajomości z życia kulturowego danego narodu, którego język jest przetłumaczany. Bardzo często tłumaczenia dosłowne powodują także łamanie reguł i tym samym dla czytelnika tekstu docelowego stają się śmieszne i niezrozumiałe. Zpowodowane jest to przede wszystkim tym, że po prostu często nie istnieje dosłowny ekwiwalent jednostki leksykalnej czy zdaniowej w języku docelowym. Z tego powodu powstają teksty niegramatyczne. Przykładem takiego oto błędnego tłumaczenia mogą być idiomy. Idiomy to zbiór słów, które przyjmują konkretne znaczenie dopiero wtedy, kiedy zostaną użyte w konkretnych sytuacjach komunikacyjnych. A więc po dosłownym przetłumaczeniu idiomu, czytelnik tekstu docelowego nie musi zrozumieć jego znaczenia.²⁹

2.2. Nieprzetłumaczalność

Chodzi tutaj głównie o tłumaczenie tekstów poetyckich. Prawdą jest, że dużo takich tekstów, jakimi są na przykład wiersze, nie łatwo jest przetłumaczyć tak, by zachować oryginalność tekstu źródłowego. W tekstach tych często pojawiają się liczne figury retoryczne jak onomatopeja, aliteracja, hiperbola itp., a więc tłumacząc tekst poetycki, tłumacze posługują się oraz stosują inne środki tak, ażeby tekst tłumaczony od przetłumaczonego różniły się tylko jako teksty, ale nie jako komunikaty.³⁰

Związane z nieprzetłumaczalnością są również powyżej już wymienione elementy kulturowe. Są to takie elementy związane z kulturą danego kraju, które mogą stanowić tłumaczom niemałe problemy. Mogą to być przede wszystkim imiona własne, nazwy obyczajów danego kraju, terminy polityczne, cytaty itp. Dla czytelnika przetłumaczonych tekstów nacechowanych kulturowo, mogą wydawać się one obce.

²⁷ Lipiński, K.: *Mity przekładoznawstwa*. Kraków, 2004, str. 29.

²⁸ Rusinek, M.: *O sztuce tłumaczenia*. Wrocław, 1955, str. 163.

²⁹ Hejwowski, K.: *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*. Warszawa, 2009, str. 25-34.

³⁰ Lipiński, str. 36-37.

Przykładem takiego tekstu może być użyte *Wesele* Wyspiańskiego. Tekst napisany jest w sposób specyficzny, by zrozumiany był głównie dla odbiorców, do których został adresowany, czyli Polaków. Tłumaczenia na języki obce są wręcz niemożliwe, gdyż nikt (albo tylko garść ludzi) poza Polakami nie byłby w stanie zrozumieć intencje autora.³¹ „*T. Bałuk-Ulewiczow pisząc o przekładzie Wesela Wyspiańskiego na angielski twierdzi, że to przedsięwzięcie translatorskie natrafia na „nieprzekraczalną barierę”, która chroni wszystko to, co w tym dramacie jest absolutnie nieprzetłumaczalne*“.³²

Podczas tłumaczenia tekstów kulturowych zastosowane są zazwyczaj zapożyczenia, kalki oraz tłumaczenie dosłowne (raczej nietypowe). W związku z technikami, jakie używane są z tłumaczeniem tekstu kulturowego wymienić trzeba reprodukcję. Stosowane są dwie reprodukcje – bez objaśnień i z objaśnieniami. Reprodukacja bez objaśnień polega na użyciu w tekście słowa, niezasymilowanego w języku docelowym. Często podczas tej techniki dochodzi do zmian w pisowni. Może się zdarzyć, że takim sposobem przetłumaczony wyraz odbiorca tekstu nie zrozumie.

Z drugiej zaś strony reprodukcja z objaśnieniem pozwala czytelnikowi zrozumieć tekst, ale z kolei zdarza się, że czytelnik czytając objaśnienia, traci przyjemność w odbieraniu tekstu jako całości.

Innymi jeszcze technikami tłumaczenia tekstów kulturowych to: tłumaczenie syntagmatyczne bez objaśnień, tłumaczenie syntagmatyczne z objaśnieniami (przypis lub krótki komentarz), uznany ekwiwalent (bardzo częsty przy tłumaczeniu nazw instytucji), ekwiwalent funkcjonalny, ekwiwalent opisowy, hiperonim, opuszczenie (ostateczna możliwość).

Różne techniki tłumaczenia używane są w zależności od typu tekstów. Inne metody używane są w związku z tekstami literackimi a inne w związku z tekstami kulturowymi.³³

2.3. Tłumaczenie maszynowe

„Tłumaczenie języków naturalnych przez maszyny, które było marzeniem już w siedemnastym wieku, stało się rzeczywistością pod koniec dwudziestego stulecia. Programy komputerowe dokonują tłumaczeń – niedoskonałych tłumaczeń, gdyż

³¹ Hejwowski, str.71-72.

³² Hejwowski, str.72.

³³ Hejwowski, str.71-83.

do ideału aspirują ludzie; podobnie jest z tłumaczeniami tekstów literackich, subtelnością i niuansami poezji, które wykraczają poza możliwości analizy komputerowej; przeciwnie zaś z tłumaczeniami podręczników technicznych, dokumentów naukowych, prospektów handlowych, not administracyjnych i raportów medycznych“.³⁴ Wymieniony tutaj fragment publikacji W. J. Hutchinsa, bardzo dobrze pokazuje nam problemy związane z maszynowymi tłumaczeniami. Celem pierwotnym komputerów, które dokonywałyby takie tłumaczenia, było osiągnięcie wysokiej jakości przekładów. Lecz w praktyce przekład ludzki okazał się o wiele lepszy, gdyż tłumacz będąc niepewnym swoim przekładem, może zaczerpnąć pomocy u innego tłumacza. Przekład, realizowany przez maszynę, często popełnia błędy związane z używaniem zaimków, przyimków czy spójników. Problem polega na tym, że gotowy już przekład maszynowy nie podlega wtórnej kontroli a więc często służy tylko jako szkic czy „tłumaczenie wstępne“, z którym trzeba dalej pracować.³⁵

Pomimo problemu związanego z używaniem błędnych słów, charakterystyczne jest również dla tłumaczenia maszynowego to, że pomija on zasady gramatyki, składni zdania oraz szyku wyrazów, koncentrując się tylko i wyłącznie na podstawowym przeniesieniu informacji. Baza takiego programu komputerowego posiada niewiele pojęć (wyrazów), dlatego też przekazana informacja jest bardzo prosta. Na dodatek, baza ta zatrzymuje się tylko na poziomie słów, w wyniku czego program ma trudności z pragmatycznym nacechowaniem wypowiedzi. Największe problemy sprawia programowi tłumaczenie języków syntetycznych, takich jak polski, gdyż są to języki bogate w fleksję.³⁶

W ostatnim czasie bardzo popularnym stał się program internetowy tłumaczenia maszynowego pod tytułem *Thumacz Google*. Chociaż program ten jest bardzo dobrym przykładem niewartościowego tłumaczenia maszynowego, sporo ludzi na całym świecie używa go na codzień, gdyż program ten potrafi przetłumaczyć naszą wypowiedź na ponad pięćdziesiąt języków światowych a na dodatek całkowicie bez opłat. Cały problem polega na tym, że do bazy danych wyrazów *Thumacza Google* posiada dostęp szeroka liczba ludzi, co sprawia, że tłumaczenia są często dla nas nielogiczne oraz niewartościowe. Pragnę przytoczyć tutaj przykład nieudanego tłumaczenia opublikowanego w amerykańskim dzienniku *The New York Times*. Tekst

³⁴ Hutchins, W. J.: *Concise history of the language science*. Oxford, 1995, str. 431.

³⁵ Hutchins, str. 431-432.

³⁶ Lipiński, str. 101-104.

w języku polskim brzmi następująco: Pewnego ranka, kiedy Gregor Samsa obudził się z niespokojnego snu, spostrzegł, że zamienił się w łóżku w potworną wstrętną wesz. (m.p.). Ludzkie (poprawne) tłumaczenie na język angielski brzmi następująco: „*One morning, as Gregor Samsa was waking up from anxious dreams he discovered that in bed he had been changed into a monstrous verminous bug*“.³⁷ Natomiast Tłumacz Google przetłumaczył to oto zdanie jako: „*As Gregor Samsa awoke one morning from uneasy dreams he found is transformed in his bed into a monstrous vermin*“.³⁸ (tłumaczenie z języka niemieckiego na angielski).

Jak można zobaczyć na tym przykładzie, szyk wyrazów został zamieniony, jak również niektóre wyrazy zostały błędnie użyte.

Z powodu takich właśnie błędów, popełnianych przez różnego rodzaju komputerowych systemów tłumaczeniowych, tłumaczenie przez człowieka nie traci swej wartości.

2.4. Tłumaczenie funkcjonalne

Według uczonego E.A.Nidy „*tłumacz dążący do ekwiwalencji dynamicznej ma na celu całkowitą naturalność wypowiedzi i stara się konfrontować odbiorcę z zachowaniami mającymi znaczenie w kontekście jego własnej kultury, nie zmusza go natomiast do tego, by zrozumiał wzorce kulturowe z kontekstu kultury języka wyjściowego*“.³⁹ Chodzi tutaj o zastąpienie wyrazu, który typowy jest dla jednej kultury wyrazem innym, typowym dla kultury obcej w takim celu, by łatwiej było czytelnikowi zrozumieć kontekst w tekście przetłumaczonym. Pojawia się problem z zachowaniem oryginalności. Wspaniałym przykładem jest tłumaczenie Biblii na języki obce. Tłumacząc Biblię, nie można zamieniać swobodnie wyrazów innymi, o podobnym znaczeniu, gdyż charakter biblijny Pisma Świętego całkowicie by się zmienił. Z kolei takim sposobem przetłumaczony tekst może stać się pewnego dnia ważnym dla kultury docelowej, a więc tłumacze związani z tekstem źródłowym albo docelowym „*muszą często rozstrzygać dylemat: czy uświadamiać odbiorcom różnice między tekstem A a jego tłumaczeniem, czy też utrzymywać fikcję świata przedstawionego w tłumaczeniu*

³⁷ <http://www.nytimes.com/interactive/2010/03/09/technology/20100309-translate.html>, The New York Times, 9. 3. 2010.

³⁸ The New York Times, 9. 3. 2010.

³⁹ Hejwowski, str. 38.

tekstu A“.⁴⁰ Wynika z tego, że tłumaczenie funkcjonalne jest o wiele bardziej niebezpieczne niż tłumaczenie dosłowne, dlatego że nadużywanie takiego tłumaczenia nie jest widoczne dla czytelnika tekstu docelowego, gdyż bardzo mało odbiorców tłumaczenia docelowego potrafi samodzielnie porównać tłumaczenie z oryginałem.

Nie wszystkie zatem wątpliwości wobec takiego tłumaczenia oznaczają, że nie wolno go zastosować. Tłumaczenie funkcjonalne znalazło zastosowanie na przykład w tłumaczeniach literackich czy informacyjnych. Powinno używać go ale w pewnej mierze i z namysłem.⁴¹

2.5. Tłumaczenie naturalne

W czasach obecnych bardzo dużo ludzi lekceważy zawód tłumacza. Powszechnie uważają, że po nabyciu wiedzy w pewnym języku, tłumaczyć potrafi każdy, gdyż istnieją słowniki, do których zawsze można zajrzeć. Bardzo często zdarza się, że potrzebując przetłumaczyć tekst, ludzie zwracają się częściej do znajomych, którzy opanowali dany język, niż do tłumaczy profesjonalnych, gdyż opłata za tłumaczenie jest w niektórych wypadkach bardzo wysoka. Takie działania ale ponoszą ze sobą konsekwencje takie, jak niedokładne tłumaczenie albo co gorsza, złe tłumaczenie.⁴²

Jednym z ważnych problemów jest również kształcenie tłumaczy. Na ten temat wypowiedział się J. Pieńkos : „...w kręgach specjalistów od przekładu przeważa pogląd, iż powinno się kształcić specjalistów w zakresie przekładu, a nie tłumaczy specjalistycznych.(...) Zadaniem szkół tłumaczy jest i powinno być kształcenie tłumaczy w zakresie ogólnym (...) a dopiero potem poświęcać się wybranej specjalizacji.(...) Większość tekstów przeznaczonych do tłumaczenia dotyczy jednocześnie wielu dziedzin nauki i techniki, a daleko posunięta specjalizacja uniemożliwia tłumaczowi sprawną pracę“.⁴³ Zatem tłumacz powinien posiadać bardzo dobrą znajomość obu języków tłumaczonych (bardzo często bowiem zdarza się, że tłumacz zna język źródłowy tylko biernie), kulturę krajów (również historia, geografia), w których obywatele posługują się danymi językami. Powinien posiadać ogólną wiedzę, jak też specjalistyczną oraz znać teorię tłumaczenia. Koniecznie tłumacz powinien posiadać sprawności

⁴⁰ Hejwowski, str. 41-42.

⁴¹ Hejwowski, str. 44-46.

⁴² Hejwowski, str. 150-152.

⁴³ Pieńkos, J.: *Podstawy przekładoznawstwa. Od teorii do praktyki*. Kraków, 2003, str. 283.

komunikacyjne (interpretacyjne oraz perswazyjne) jak też odpowiednie cechy charakteru na przykład sumienność, pracowitość, doświadczenie itd.⁴⁴

⁴⁴ Hejwowski, str.154-155.

3. Język i tłumaczenie specjalistyczne

*„Język specjalistyczny (fachowy) jest to szczególna postać języka ogólnonarodowego, przystosowana do możliwie precyzyjnego opisu określonej gałęzi wiedzy lub techniki. Różni się od języka ponaddialektalnego przede wszystkim słownictwem fachowym, niejednokrotnie zawierającym wiele internacjonalizmów...”*⁴⁵

Języki specjalistyczne różnią się między sobą w zależności od specjalności zawodowej. Granica między językiem specjalistycznym a językiem ogólnym jest bardzo cienka. Widoczne jest to na następującym przykładzie: *dziecko* x *dziecko nieślubne* - wyraz *dziecko* należy do języka ogólnego, lecz przez dodanie przymiotnika, do języka specjalistycznego. Można więc powiedzieć, że język specjalistyczny uzależniony jest od języka ogólnego.

Język specjalistyczny posiada charakterystyczne cechy takie jak: obojętność emocjonalna, oszczędność formalna, rozległa leksyka, znaczna ilość skrótów, upraszczanie składni czy neutralizowanie afektywności.

Jeżeli chodzi o techniki przekładu języków specjalistycznych, to zastosowane są dwie: ekwiwalencja formalna oraz ekwiwalencja dynamiczna.

Ekwiwalencja formalna charakteryzuje się występowaniem dokładnych tłumaczeń zdań i terminów. Natomiast ekwiwalencja dynamiczna skupia się na wiernym tłumaczeniu sensu dokumentów. Dlatego, że teksty specjalistyczne bogate są w terminy specjalistyczne, przeważa w takich właśnie tekstach ekwiwalencja dynamiczna.

Do tłumaczenia specjalistycznego oprócz tekstów naukowych i naukowo-technicznych zaliczamy również teksty prawne.⁴⁶

3.1. Tłumaczenie tekstów prawnych

Ogólnie *„język prawny to język, w którym jest sformułowane prawo.(...)Słowem język prawny to język ustaw, dekretów, rozporządzeń, aktów normatywnych (...) a tworzony jest przeważnie przez ustawodawcę, ustanawiającego reguły tego języka“.*⁴⁷ W związku

⁴⁵ Szulc, A.: *Podręczny Słownik Językoznawstwa Stosowanego*. Warszawa, 1984, str.106-107.

⁴⁶ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str.263-295.

⁴⁷ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 104.

z definicją można powiedzieć, że tłumaczenie prawne ściśle związane jest z tłumaczeniem nazw instytucji, dokumentów oraz terminów Unii Europejskiej.

3.1.1. Specyfika tłumaczenia tekstów prawnych

Budowa systemu prawnego różni się w zależności od państwa, czy systemu politycznego w danym kraju. Bardzo często zdarza się, że termin, pojawiający się w jednym języku po prostu nie posiada odpowiednika w drugim. Stosunkowo często zdarza się, że ten sam termin istnieje w dwóch językach, ale w każdym posiada zupełnie inne znaczenie. Trudno tutaj mówić o jednolitych terminach specjalistycznych w systemach prawnych na świecie.⁴⁸

Charakterystyczna dla tłumaczenia tekstów prawnych jest ekwiwalencja funkcjonalna (chodzi o przekazywanie dosłownej myśli autora). Tłumacz tekstów prawnych często spotyka się z trudnościami technicznymi oraz interpretacyjnymi, dlatego że pierwszorzędnie trzeba dobrze zrozumieć tekst tłumaczony oraz zapoznać się z kulturą języka docelowego, by zostało zachowane oryginalne znaczenie tekstu. Tłumacz powinien uwzględnić, dla kogo tekst jest przeznaczony, w tym wypadku dla prawników.⁴⁹ „*Nie można przekładać norm prawnych na język obcy bez uwzględnienia faktu, że zostały one opracowane przez i dla innych odbiorców, którzy myślą i żyją w odmiennych warunkach społeczno-politycznych i kulturowo-prawnych*“.⁵⁰ Tłumaczenie tekstu prawnego odnosi sukces dopiero wtedy, gdy tłumacz zna się bardzo dobrze na terminologii prawniczej, innymi słowami mówiąc, tłumacz powinien znać systemy prawne obu języków, źródłowego oraz docelowego. W ramach przekładu prawnego posługujemy się kodami, czyli tłumacz najpierw odkodowuje tekst źródłowy a następnie zakodowuje go w innym języku. Dla tłumacza jest to zadanie niełatwe, dlatego że musi porównywać język docelowy z źródłowym tak, by znalazł odpowiednie wyrazy dla różnych terminów i pojęć. Obecnie pojawia się tutaj problem, czy język jest ważniejszy czy też sama terminologia. Otóż dla językoznawców ważniejsza jest strona językowa tekstów, z kolei dla prawników najważniejsze jest „prawo“, czyli terminologia góruje nad językiem. Tłumacz w procesie tłumaczenia bardzo często traktowany jest jako „drugi twórca“ tekstu, gdyż z oryginału wytwarza tylko i

⁴⁸ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 295-296.

⁴⁹ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 105-106.

⁵⁰ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 106.

wyłącznie pod względem językowym nowy tekst – swój własny – jednak myśl tekstu źródłowego musi pozostać niezmieniona.⁵¹

3.1.2. Terminologia prawnicza

*„Język prawa ma swoje słownictwo i terminologię. Wiele z tych wyrazów i terminów szersza społeczność na ogół nie zna, inne mają znaczenie dla laika“.*⁵²

Terminologia prawnicza charakteryzuje się bogatą polisemią. Uważana jest ona za wielką przeszkodę, dlatego że prawo implikuje rzeczywistości o wielu odniesieniach a więc bardzo często sprawia w tekstach problemy interpretacyjne.⁵³

W tekstach prawniczych pojawiają się trzy różne typy terminów prawniczych: takie, które posiadają ekwiwalent semantyczny; takie, które chociaż nie posiadają swojego ekwiwalentu, można dla nich znaleźć odpowiednik funkcjonalny; takie, których nie można przetłumaczyć (związane z polisemią). Terminy nieprzekładalne stanowią oczywiście dla tłumaczy największy problem. W takim wypadku tłumacz stwarza swoje własne terminy.⁵⁴ Stwarzaniu nowym terminom w historii unikano, toteż wszystkie traktaty międzynarodowe pisane były tylko w jednym języku – francuskim.

*„Współczesne terminologie przybierają coraz bardziej postać mozaikową pod względem pochodzenia, materiału leksykalnego, charakterystyczne bowiem dla terminologii jest przyswajanie coraz większej liczby internacjonalizmów“.*⁵⁵ Internacjonalizmy przyczyniają się do wzbogacania języka narodowego.

3.1.3. Tłumaczenie unijne

Dużym problemem w tłumaczeniu pojęć unijnych jest właśnie wielojęzyczność. *„Mówiąc o wielojęzyczności prawa wspólnotowego, należy zauważyć, że różni się ono od traktatowego prawa międzynarodowego jak i od prawa krajowego“*⁵⁶, co nie mało komplikuje sprawę. Językami, używanymi w ramach Wspólnoty Europejskiej jest głównie język francuski oraz angielski, co bardzo

⁵¹ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 105-109.

⁵² Pieńkos: *Juryslingwistyka*. str. 9.

⁵³ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 295-296.

⁵⁴ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str. 110.

⁵⁵ Pieńkos: *Juryslingwistyka*. str. 113.

⁵⁶ Pieńkos: *Juryslingwistyka*. str.188

ogranicza występowanie wartościowych, dwujęzycznych słowników terminologii unijnej.⁵⁷

3.1.4. Juryslingwistyka

Należy wspomnieć również o juryslingwistyce, która ściśle związana jest z językiem prawa. Pojęcie juryslingwistyka łączy ze sobą dwa terminy: lingwistykę i prawo. Celem juryslingwistyki jest badanie języka prawnego w jego przejawach oraz aspektach, w celu wyodrębnienia terminologii prawniczej, leksykografii oraz techniki tłumaczenia tak, by tłumaczenie tekstu prawnego osiągnęło jak największy poziom.

Język i prawo ściśle są ze sobą powiązane, język bowiem służy jako instrument w każdej dyscyplinie naukowej.

Do pewnego czasu lingwistyka w ogóle nie zajmowała się językiem prawa, toteż niewiele prac na temat języka prawnego zostało napisanych, chociaż stanowią one użyteczne poradniki w dziedzinie morfologii, składni czy semantyki języka prawnego.

Jednym z głównych zadań juryslingwistyki jest również ustalenie, czy istnieje w ogóle pojęcie języka prawnego, czy chodzi tylko o terminologię specjalistyczną w obrębie prawa. Język prawny bowiem istnieje tylko w ramach języka ogólnonarodowego, którym posługuje się szerokie społeczeństwo. Wynika z tego, że można tutaj mówić najwyżej o terminologii i słownictwie prawnym.⁵⁸

⁵⁷ Pieńkos: *Juryslingwistyka*. str.111

⁵⁸ Pieńkos: *Przekład i tłumacz*. str.398-308

4. SŁOWNIK POJEĆ UNII EUROPEJSKIEJ – SLOVNÍK TERMÍNŮ EVROPSKÉ UNIE

4.1. Ttraktaty Unii Europejskej – Smlouvy Evropské unie

Traktaty rzymskie	Římské smlouvy
Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	Smlouva o fungování Evropské unie
Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej	Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii
Traktat fuzyjny - Nazwa oryginalna: Traktat ustanawiający Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich	Slučovací smlouva (též Smlouva o Evropských společenstvích nebo Smlouva o jednotných orgánech) - Originální název: Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství
Traktat o Unii Europejskiej (Traktat z Maastricht)	Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)
Jednolity Akt Europejski	Jednotný evropský akt
Traktat amsterdamski	Amsterodamská smlouva
Traktat z Nicei	Smlouva z Nice - Oficiální název: Niceská smlouva
Traktat lizboński	Lisabonská smlouva
Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Traktat paryski)	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (Pařížská smlouva)

Traktaty akcesyjne	Akty o přistoupení nových členů
Traktat ateński (Traktat o Przystąpieniu do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier,	Smlouva o přistoupení (Akty o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky,

Malty, Polski, Słowenii i Słowacji)	Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii)
-------------------------------------	---

Traktaty Nieratyfikowane	Neratifikované smlouvy
Traktat Ustanawiający Konstytucję dla Europy	Smlouva o ústavě pro Evropu
Traktat Ustanawiający Europejską Wspólnotę Obronną	Smlouva o Evropském obranném společenství

Inne	Jiné
Jednolity Dokument programowy	Jednotný programový dokument
Karta Praw Podstawowych	Listina základních práv Evropské unie
Europejska Karta Socjalna	Evropská sociální charta
Układ z Schengen	Schengenská smluva

4.2. Instytucje Unii Europejskiej – Institute Evropské unie

Instytucje międzyrządowe	Mezivládní instituce
Rada Unii Europejskiej	Rada Evropské unie
COREPER – Komitet Stałych przedstawicieli	COREPER – Výbor stálých zástupců
Sekretariat Rady Unii Europejskiej	Sekretariát Rady Evropské unie
Rada Europejska	Evropská rada

Instytucje ponadnarodowe	Nadnárodní instituce
Komisja Europejska	Evropská komise
Parlament Europejski	Evropský parlament

Instytucje sądowe	Soudní instituce
Sąd Pierwszej Instancji	Soud prvního stupně
Sąd do spraw Służby Publicznej	Soud pro veřejnou službu
Trybunał sprawiedliwości	Soudní dvůr Evropské unie

Instytucje kontrolne	Kontrolní instituce
Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich	Evropský ombudsman
Europejski Pełnomocnik ds. Ochrony Danych	Evropský inspektor ochrany údajů
Trybunał Obrachunkowy	Evropský účetní dvůr

Instytucje gospodarcze	Hospodářské instituce
Europejski Bank Centralny	Evropská centrální banka
Europejski System Banków Centralnych	Evropský systém centrálních bank

Organy Międzyinstytucjonalne	Meziinstituční orgány
Europejski Urząd Doboru Kadr	Evropský úřad pro výběr personálu
Europejska Szkoła Administracji	Evropská správní škola
Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich	Úřad pro úřední tisky Evropských společenství

Inne jednostki	Ostatní jednotky
Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny	Hospodářský a sociální výbor
Komitet Regionów	Výbor regionů
Europejski Bank Inwestycyjny	Evropská investiční banka

4.3. Agencje Unii Europejskiej – Agentury Evropské unie

Agencje pierwszego filaru (wspólnotowe)	Agentury I. pilíře EU (společenství)
Eurofound - Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy warunków Życia i Pracy	Eurofound - Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek
EEA - Europejska Agencja Środowiska	EEA - Evropská agentura pro životní prostředí
ETF - Europejska Fundacja Kształcenia	ETF - Evropská nadace odborného vzdělávání
ECMDDA - Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii	ECMDDA - Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost
OHIM - Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (Znaki Towarowe i Wzory)	OHIM - Úřad pro harmonizaci ve vnějším trhu (ochranné známky a vzory)
EMA - Europejska Agencja Leków	EMA - Evropská agentura pro léčiva
OSHA - Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy	OSHA - Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci
CPVO - Wspólnotowy Urząd Odmian Roślin	CPVO - Odrůdový úřad Společenství
CdT - Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	CdT - Překladatelské středisko pro instituce Evropské unie
FRA - Europejska Agencja Praw Podstawowych	FRA - Agentura Evropské unie pro základní práva
EAR - Europejska Agencja Odbudowy	EAR - Evropská agentura pro obnovu
EFSA - Europejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Żywności	EFSA - Evropský úřad pro bezpečnost potravin
EMSA - Europejska Agencja do spraw Bezpieczeństwa na Morzu	EMSA - Evropská agentura pro námořní bezpečnost
EASA - Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego	EASA - Evropská agentura pro leteckou bezpečnost
ENISA - Europejska Agencja Bezpieczeństwa Sieci i Informacji	ENISA - Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací
ECDC - Europejskie Centrum	ECDC - Evropské středisko pro prevenci

Zapobiegania i Kontroli Chorób	a kontrolu nemocí
ERA - Europejska Agencja Kolejowa	ERA - Evropská agentura pro železnice
FRONTEX - Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej	FRONTEX - Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích EU
CFCA - Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa	CFCA - Agentura Společenství pro kontrolu rybolovu
GSA - Europejski Organ Nadzoru Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej	GSA - Evropský úřad pro dohled nad GNSS
ECHA - Europejska Agencja Chemikaliów	ECHA - Evropská agentura pro chemické látky
Fusion for Energy - Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej	Fusion for Energy - Společný evropský podnik pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy
Cedefop - Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego	Cedefop - Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy

Agencje drugiego filaru	Agentury II. Pilíře EU
EUSC - Centrum Satelitarne Unii Europejskiej	EUSC - Satelitní středisko Evropské unie
EDA - Europejska Agencja Obrony	EDA - Evropská obranná agentura
ISS - Instytut Unii Europejskiej Studiów nad Bezpieczeństwem	ISS - Ústav Evropské unie pro studium bezpečnosti

Agencje trzeciego filaru	Agentury III. Pilíře EU
Eurojust - Zespół ds. Współpracy Sądowej w Unii Europejskiej	Eurojust - Evropská jednotka pro soudní spolupráci
CEPOL - Europejskie Kolegium Policyjne	CEPOL - Evropská policejní akademie
Europol - Europejski Urząd Policji	Europol - Evropský policejní úřad

Agencje wykonawcze	Výkonné agentury
EACI - Agencja Wykonawcza ds. Konkurencyjności	EACI - Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace
TEN-TEA - Agencja Wykonawcza ds. Transeuropejskiej Sieci Transportowej	TEN-TEA - Výkonná agentura pro transevropskou dopravní síť
PHEA - Agencja Wykonawcza Programu Zdrowia Publicznego	PHEA - Výkonná agentura pro program veřejného zdraví
REA - Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych	REA - Výkonná agentura pro výzkum

Inne	Jiné
EURES - Europejskie Służby Zatrudnienia	EURES - evropský portál pracovní mobility
ESA - Europejska Agencja Kosmiczna	ESA - Evropská kosmická agentura
Eurostat - Europejski Urząd Statystyczny	Eurostat - Evropský statistický úřad

4.4. Terminy Unii Europejskiej – Pojmy Evropské unie

Polsko-czeski słownik alfabetyczny	Polsko-český abecední slovník
---	--------------------------------------

A

Absorbacja środków wspólnotowych	Absorpce fondů EU (m.p.)
Agencja	Agentura
Akceptacja płatności	Schválení platby
Akcesja/przystąpienie/wstąpienie	Přistoupení
Akcjonariusz	Akcionář
Akredytacja	Akreditace
Akt umowy	Smlouva/dohoda
Alokacja/przydział środków	Příděl/alokace
Aneks	Příloha
Aplikacja	Aplikace/uplatnění
Audyt/kontrola	Audit
Autoryzacja wydatku	Schválení výdaje

B

Badania i innowacje	Výzkumy a inovace
Badania i rozwój	Výzkumy a rozvoj
Badanie rynku	Výzkum trhu
Baza danych	Databáze
Beneficjent/odbiorca pomocy wsparcia	Příjemce
Bezpieczna inwestycja kapitałowa	Bezpečná kapitálová investice (m.p.)
Bezpośrednia pomoc przeznaczona na inwestycje	Přímá pomoc pro investice
Bezpośrednie przyznanie dotacji	Přímý souhlas pro grant
Bezrobocie	Nezaměstnanost
Bezstronność	Nestrannost
Bilans płatniczy	Zůstatek platby
Bonifikata oprocentowania	Zvýhodněné úrokové sazby (m.p.)
Budżet projektu	Rozpočet projektu

Budżet roczny	Roční rozpočet
---------------	----------------

C

Cele rekonwersji	Cíle rekonverze
Centrum usługowe	Středisko služeb
Certyfikować/potwierdzić pkatność	Potvrdit výdaje

D

Dane	Údaje
Darczyńca	Dárce
Data odniesienia	Základní datum (m.p.)
Data rozpoczęcia kontraktu	Datum zahájení smlouvy (m.p.)
Data wygaśnięcia programu	Datum ukončení programu (m.p.)
Dawca	Dárce
Decydent	Ten, kdo činí rozhodnutí
Decyzja o przyznaniu pomocy	rozhodnutí o poskytnutí pomoci (m.p.)
Deklaracja	Prohlášení/vykázání
Dekoncentracja	Dekoncentrace
Długoterminowy	Dlouhodobý
Dobra	Zboží/statky/majetek
Dobrobyt regionalny	Regionální prosperita
Dochód	Příjem
Dodatkowe środki pieniężne	Dodatečné finanční zdroje
Dokument - Zielona księga - Biała księga	Dokument - zelená kniha (EU) - Bílá kniha
Donor	Dárce
Doradca	Poradce
Dorobek prawny UE	Komunitární právo
Dostarczanie	Doručování/dodávání
Dostęp	Přístup
Dostosowanie do norm i standardów UE	Sladění s normami a standardy EU
Dotacja	Grant/podpora/dotace
Dyrektywa	Směrnice

Dysparytety regionalne	Regionální rozdíly
Dysproporcje	Rozdíly/nerovnosti
Działalność kapitałochłonna	Činnost, pohlcující kapitál (m.p.)
Działalność przygraniczna	Pohraniční činnost
Działania powiązane z projektem	Aktivity související s projektem (m.p.)
Działanie transnarodowe	Nadnárodní aktivity
Dziedzictwo kulturowe	Kulturní dědictví

E

Efekt transgraniczny	Přeshraniční efekt
Ekspert	Odborník
Ekwiwalent pomocy publicznej netto	Ekvivalent čisté podpory (m.p.)
Etap identyfikacji projektu	Etapa identifikace projektu (m.p.)
Etap programowania	Fáze programování
Ewaluacja	Ohodnocení/hodnocení

F

Faktura	Faktura
Finansowanie z wielu funduszy	Financování z více fondů
Fiszka/karta projektowa	Projektový záměr
Formularz aplikacyjny	Příhláška
Formy pomocy odnoszące się do kilku regionów	Formy pomoci, týkající se více regionů (m.p.)
Fragmentacja pomocy wspólnotowej	Roztříštěnost pomoci Společenství (m.p.)
Fundusz gwarancyjny	Záruční fond
Fundusze kapitałowe	Kapitálové fondy
Fundusze patronackie	Nadační fondy (m.p.)
Fundusze Unii Europejskiej	Fondy Evropské unie

G

Generowanie projektów	Generování projektů
Globalna dotacja	Globální dotace
Gotowość projektu	Připravenost projektu

	k realizaci/uskutečnění (m.p.)
Grant globalny	Globální grant
Grupa docelowa projektu	Cílová skupina projektu
Gwarancja	Záruka/garance

H

Harmonogram	Časový plán/rozvrh
-------------	--------------------

I

Indykatywny plan finansowania	Orientační plán financování
Indykatywny podział środków	Orientační přiděl prostředků (m.p.)
Indywidualny plan działania	Individuální plán činnosti
Indywidualny wniosek o przydzielenie pomocy	Individuální žádost o pomoc
Infrastruktura	Infrastruktura
Inicjatywa wspólnotowa	Iniciativa Společenství
Innowacyjność	Inovace
Inspekcje projektów	Kontrola projektů
Instrumenty finansowe	Finanční nástroje
Instrumenty wspólnotowe	Komunitní nástroje
Instytucja	Instituce
Integracja	Integrace
Interesariusz	Zainteresovaná osoba
Interwencja	Intervence/zásah
Inwestorzy publiczni i prywatni	Veřejní a soukromí investoři
Inwestycja	Investice

J

Jednolity region	Homogenní region
Jednolity wniosek o przyznanie pomocy	Jednotná žádost o pomoc
Jednostka wdrażająca	Prováděcí agentura (m.p.)
Jednostka zamawiająca	Zadavatel
Jednostka Zarządzająca Programem	Jednotka, řídící programem

K

Kampanie informacyjne	Informační kampaně
Kategoria kosztu	Kategorie výdajů (m.p.)
Klauzula rewizyjna	Revizní klauzule
Kombinacja pożyczek i dotacji	Kombinace úvěrů a grantů
Komitet	Výbor/komise
Kompatybilność	Kompatibilita
Komplementarność	Vzájemné doplňování se
Koncentracja środków budżetowych	Spojování rozpočtových zdrojů
Konkurencyjność regionalna	Regionální konkurenceschopnost
Konsorcjum	Konsorcium
Kontrakt	Smlouva
Kontraktor ramowy	Rámcová smlouva
Kontrola	Kontrola
Konwergencja regionalna	Regionální konvergence
Konwersja	Konverze/přeměna
Końcowy beneficjent	Konečný příjemce
Kosztorys	Odhad
Koszty i korzyści	Náklady a přínosy
Krajowy rynek pracy	Domácí pracovní trh
Krótkoterminowy kapitał inwestycyjny	Rizikový kapitál
Kryteria inwestycyjne	Investiční kritéria
Kryterium rozdziału środków finansowych	Kritérium pro přiděl fondů
Kwestionariusz	Dotazník
Kwota przeznaczona na działania dodatkowe/rezerwa	Částka určená pro další aktivity/rezerva (m.p.)

L

List akceptujący	Dopis o přijetí
Lista	Seznam/soupis
Luka finansowa	Finanční mezera (m.p.)
Luka regionalna	Regionální mezera (m.p.)

M

Marginalizacja	Marginalizace/vytlačení na okraj
Matryca logiczna projektu	Logický rámec projektu
Menedżer projektu	Manažér projektu
Miernik oceny projektu	Míra ohodnocení projektu (m.p.)
Minimalny próg finansowy	Minimální finanční práh
Mobilność	Mobilita
Monitoring i ocena	Monitorování a hodnocení
Montaż finansowy	Finanční inženýrství

N

Nadużycie finansowe	Finanční podvod
Nadzór zarządczy	Kontrola společnosti
Nakłady	Náklady
Narosłe odsetki	Naběhlé úroky (m.p.)
Narzędzia rozwoju	Rozvojové nástroje
Niedostateczne wykorzystanie środków	Nedostačující využití prostředků
Nieprawidłowość	Nesrovnalost
Niestandardowe aspekty zawierania kontraktu	Nestandardní aspekty uzavření smlouvy (m.p.)

O

Obiegi finansowe	Finanční okruhy (m.p.)
Obowiązujące wymagania	Povinné požadavky/nároky
Obserwatorium współpracy transgranicznej	Monitorovací systém transharniční spolupráce
Obszar	Oblast/prostor
Ocena	Hodnocení/ocenění
Ochrona	Ochrana
Odpowiedzialność finansowa	Finanční zodpovědnost
Odsetki	Úroky
Odszkodowanie	Náhrada škody

Oferent	Účastník při veřejném výběrovém řízení
Oferta przetargowa	Smluvní nabídka (m.p.)
Ogłoszenie o zbieraniu projektów	Oznámení o nabírání projektů (m.p.)
Okres wydatkowania	Doba čerpání (m.p.)
Opóźnienie	Zpoždění
Organizacja nadzorująca	Střežová organizace (m.p.)
Organizacje pozarządowe	Nevládní organizace
Osoba oceniająca	Odhadce
Ostateczne pokwitowanie płatności	Závěrečný výpis z účtu
Ostateczny termin składania ofert	Termín pro podání návrhu
Oszacowanie strat	Vyhodnocení škod
Oświadczenie	Prohlášení

P

Partnerstwo	Partnerství
Partnerzy	Partneři
Personel wykwalifikowany	Kvalifikovaná pracovní síla
Plan finansowania	Plán financování
Plan rozwoju	Plán rozvoje/vývoje
Plan wieloletni	Víceletý plán
Płatność pomocy finansowej	Platnost finanční pomoci (m.p.)
Podmiot odpowiedzialny	Organizátor projektu
Podstawowa jednostka administracyjna	Základní správní oblast
Podwykonawca	Subdodavatel
Podział roczny	Roční rozdělení položek
Pojedynczy projekt	Jednotlivé projekty
Pokrywać wydatki	Hradit výdaje
Polecenie administracyjne	Správní řád
Polityki wspierające	Podpůrná strategie (m.p.)
Pomoc finansowa	Finanční pomoc
Ponieść wydatek	Vynaložit výdaje
Ponowne rozdzielenie środków	Přerozdělení finančních prostředků (m.p.)
Popyt	Poptávka

Poręczenie pożyczki	Úvěrová záruka
Pośrednik finansowy	Finanční sprostředkovatel
Poświadczenie wydatku	Potvrzení výdaje
Poziom międzyregionalny	Multiregionální úroveň
Pożyczka bezpośrednia	Přímý úvěr
Priorytet	Priorita
Problemy regionów przygranicznych	Problémy příhraničních regionů
Produkt Krajowy Brutto	Hrubý domácí produkt
Produkt Narodowy Brutto	Hrubý národní produkt
Program	Program
Projekt	Projekt
Przepływy pieniężne	pohyb hotovosti/cash flow
Przychody	Příjmy
Przygotować projekt	Připravit projekt
Przynosić zysk	Vynášet zisk (m.p.)

R

Rachunek	Účet
Racjonalne zarządzanie finansami	Řádné finanční řízení (m.p.)
Raport	Zpráva
Rata płatności	Splátka
Realizacja finansowa	Finanční implementace
Realizować projekt	Vykonávat projekt
Rezolucja	Usnesení
Rezultaty	Výsledky
Rozliczenie ostateczne	Konečné vyučtování
Rozporządzenie	Nařízení
Rozwój	Rozvoj
Ryzyko projektu	Riziko projektu

S

Samofinansowanie brutto	Cash flow (m.p.)
Samorząd	Samospráva

Skumulowane przepływy gotówkowe	Kumulovaný pohyb hotovosti
Skuteczność wykorzystanych środków budżetowych	Stimulační efekt z vynaložených rozpočtových zdrojů
Skutki finansowe	Finanční dopady
Spadek gospodarczy	Ekonomický úpadek
Sprawozdanie	Zpráva
Sprzęt/wyposażenie	Zařízení
Stopa dofinansowania	Míra dotace
Stopień realizacji projektu	Míra realizace projektu
Stopień wykorzystania środków	Míra využití přidělené částky
Strata	Škoda/ztráta
Strategia realizacji projektu	Strategie realizace projektu
Strona Kontraktu	Smluvní strana
Struktura wydatków	Struktura výdajů
Strukturalna pomoc wspólnotowa	Strukturální komunitní pomoc (m.p.)
Systém pomocy	Plán podpory
System wstępnego przydzielenia środków	Vstupní systém přidělování finanční podpory

Sz

Szacunek kosztów	Odhad výdajů
Szkolenie	Školení

Ś

Środki finansowe	Finanční prostředky
Środki do realizacji projektu	Prostředky pro realizaci projektu
Środki przyznane w budżecie	Prostředky v rozpočtu (m.p.)
Środki trwałe brutto	Hrubý fixní kapitál (m.p.)

T

Tablice informacyjne o projekcie	Informační tabule o projektu
Termin odniesienia	Referenční období (m.p.)
Transnarodowość	Nadnárodnost

Transza środków finansowych na konto programu	Splátka finančních prostředků na konto programu (m.p.)
Trwałość projektu	Udržitelnost/trvalost projektu

U

Ubieganie się o pomoc	Žádost o pomoc
Udział wspólnotowy w finansowaniu działań	Příspěvek společenství na financování operací (m.p.)
Umowa	Smlouva
Umowa ramowa	Rámcová smlouva
Uprawnienie do korzystania z pomocy	Způsobilost/přijatelnost/oprávněnost
Urządnik	Úředník
Usługi	Služby

W

Wartość dodana brutto	Hrubá přidaná hodnota (m.p.)
Wartość zaktualizowania netto	Čistá současná hodnota (m.p.)
Warunki przyznania pomocy	Podmínky pro pomoc (m.p.)
Warunki urochomienia projektu	Podmínky pro zahájení projektu (m.p.)
Wielkość współfinansowania	Míra spolufinancování (m.p.)
Wkład	Příspěvek/příspění
Wniosek	formulář žádosti (m.p.)
Województwo	Vojvodství (m.p.)
Wskaźnik	Ukazatel/indikátor
Wsparcie inwestycyjne	Investiční podpora
Współfinansowanie	Spolufinancování
Współpraca regionalna/międzyregionana	Regionální/meziregionální spolupráce
Wybór projektu	Výběr projektu
Wycofać się z projektu	Odstoupit od projektu
Wydatek	Výdaj
Wydatkowanie	Výdaj/vyplácení (m.p.)
Wykonawca	Dodavatel (m.p.)
Wynik działań	Plnění/splnění/výkon

Z

Zaliczka	Záloha
Zamykanie programu	Ukončení programu (m.p.)
Zamykanie rachunków	Schválení účetní závěrky
Zarządzanie projektem	Řízení projektového cyklu (m.p.)
Zasady pomocy państwa	Ustanovení o státní podpoře (m.p.)
Zawieranie kontraktu	Uzavření smlouvy (m.p.)
Zestawienie bilansowe	Rozvaha
Zobowiązania finansowe	Finanční závazek
Zwrot środków	Vrácení prostředků
Zwrot wcześniej podniesionych kosztów	Refundace/proplacení výdajů

Ż

Żądanie zwrotu nienależnych płatności	Vymáhání nepřiměřených plateb (m.p.)
---------------------------------------	--------------------------------------

Podsumowanie

W pierwszej części pracy licencjackiej, opisywałam słowniki, ich definicję ogólną a przede wszystkim historię słowników polskich oraz typy z ich najważniejszymi przykładami. W rozdziale, poświęconym słownikom, czerpałam głównie z publikacji S. Urbańczyka, który bardzo szczegółowo opisał historię powstawania różnych słowników polskich.

W kolejnym rozdziale starałam się jak najlepiej opisać proces tłumaczenia oraz wspomnieć najważniejsze problemy, jakie są z tłumaczeniem związane, takie jak np. tłumaczenie maszynowe, tłumaczenie naturalne, tłumaczenie dosłowne, itd. Wynika z mojej pracy, że tłumacz powinien uważać, by nie nadużywać takich tłumaczeń, gdyż mogłyby powstać w związku z tym teksty niewartościowe. W tej części posługiwałam się głównie publikacjami K. Hejwowskiego oraz K. Lipińskiego.

Później swoją uwagę skupiłam na tłumaczeniu specjalistycznym, a głównie tłumaczeniu prawnym. Podstawowymi tekstami z dziedziny tłumaczenia prawnego, były teksty J. Pieńkosa, który bardzo obszernie pisał o problemach, związanych z tłumaczeniem prawnym oraz ogólnie o zagadnieniach z dziedziny juryslingwistyki. Jak wynika z mojej pracy licencjackiej, proces tłumaczenia specjalistycznego jest bardzo skomplikowany i wymaga dużej uwagi oraz profesjonalnego podejścia. Tłumaczyć powinien tylko ten, kto posiada podstawową wiedzę o procesie tłumaczenia, ale również wyspecjalizowany jest w danej dziedzinie (tutaj prawo). Tłumaczenie tekstów prawnych wymaga dobrej znajomości dwóch przetłumaczanych języków, jak też systemu prawnego obydwu państw, gdyż tworzony jest tekst przede wszystkim dla użytku prawników. Taki tekst więc powinien być jednoznaczny oraz jasny. Potrzebne jest, by tłumacz starał się zachować oryginalną treść dokumentu. W związku z tym charakterystyczna jest dla tłumaczenia prawnego ekwiwalencja funkcjonalna. Ekwiwalencja funkcjonalna zastosowana jest w tłumaczeniach prawnych głównie dlatego, by została zachowana myśl autora. W przeciwnym wypadku (tłumaczenie dosłowne) mogłoby dojść do nieporozumienia, na co nie można pozwolić sobie w dziedzinie prawa. Tłumaczenie prawne charakterystyczne jest tym, że bardzo często w dwóch językach dwa terminy różnią się co do znaczenia, a więc trzeba jak najlepiej dobrać przeciwny termin.

Największym problemem było stworzenie słownika polsko-czeskiego pojęć unijnych. W obecnych czasach brak słownika polsko-czeskiego czy czesko-polskiego o tematyce europejskiej, chociaż na pewno przydałby się taki słownik, gdyż obydwie te państwa coraz częściej współpracują ze sobą.

Z powodu tego, że w zasadzie nie istnieje żaden unijny słownik polsko-czeski, który zawierałby wszystkie terminy Unii Europejskiej, starałam się jak najlepiej przetłumaczyć przede mną wybrane pojęcia. W ciągu tłumaczenia tych pojęć, czerpałam przede wszystkim z istniejących już słowników, znajdujących się w internecie. Źródłem były dla mnie słowniki polsko-angielskie oraz angielsko-czeskie, a więc pojęcia tłumaczyłam najpierw z języka polskiego na angielski a później z angielskiego na czeski, co niemało komplikowało sprawę. Często zdarzało się, że do trzech różnych pojęć w języku polskim odnosiło się tylko jedno w języku angielskim (wiemy, że język angielski dąży do upraszczania). W takim wypadku postępowałam tak, że dany termin przetłumaczyłam sama (w słowniku oznaczałam mój przekład jako 'm.p.') a później sprawdzałam w wyszukiwarce internetowej w jakim odniesieniu dany termin się znajduje, a następnie porównywałam odpowiednik polski z czeskim.

Jeżeli chodzi o używanie słowników internetowych trzeba być bardzo ostrożnym, gdyż często zdarza się, że słownik internetowy tworzony jest przez ludzi bez jakiegokolwiek wykształcenia w zakresie tłumaczenia specjalistycznego. Powoduje to, że często jest on niedokładny albo brak w nim zupełnie niektórych haseł. Nie oznacza to, że nie warto korzystać z takiego słownika, trzeba z nim ale dalej pracować. Przetłumaczone hasło najlepiej jest sprawdzić w kontekście tekstu dotyczącego tematyki unijnej. Można więc powiedzieć, że internetowe słowniki służą jako pomoc naukowa, ale nie można im ufać w stu procentach.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Ewa Lasotová

Fakulta: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název katedry: Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název diplomové práce: Specifika odborného překladu (Překlad institucí a dokumentů EU)

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D.

Počet znaků: 57 314

Počet titulů použité literatury: 10

Klíčová slova: slovník, překlad, odborný překlad, právní překlad, Evropská unie

Abstrakt:

První část této práce se zabývá obecně překladem, jeho charakteristikou a problémy, které se vyskytují při realizaci různých překladů. Dále je charakterizován odborný překlad se specifikací na právní překlad, který je úzce spjatý s překladem názvů institucí, dokumentů a pojmů Evropské unie.

Druhá část diplomové práce obsahuje polsko-český zrcadlový slovník názvu institucí, dokumentů a pojmů Evropské unie, který byl vypracován z části samostatně, pouze za pomoci internetového vyhledávače.

Topic of the thesis: **A specificity of professional translation (The translation of European Union institutions and documents)**

Key words: dictionary, translation, professional translation, European Union

Abstract:

The first part of this thesis deals with translation in general, its characteristics and problems encountered in the implementation of various translations. Next, there is characterization of professional translation included, especially legal translation which is closely associated with the translation of names of documents, institutions and concepts of the European Union.

The second part of the thesis includes a Polish-Czech dictionary of names of documents, institutions and concepts of the European Union, which was elaborated partially separately by using only the web browsers.

Tytuł pracy: **Specyfika tłumaczenia specjalistycznego (Tłumaczenie dokumentów oraz instytucji UE)**

Słowa kluczowe: słownik, tłumaczenie, tłumaczenie specjalistyczne, tłumaczenie prawne, Unia Europejska

Streszczenie:

Pierwsza część pracy zajmuje się tłumaczeniem ogólnie, jego cechami charakterystycznymi oraz problemami, pojawiającymi się podczas realizacji różnego rodzaju tłumaczeń. Następnie podana jest charakterystyka tłumaczenia specjalistycznego, przede wszystkim tłumaczenia prawnego, które ściśle związane jest z tłumaczeniem nazw instytucji, dokumentów oraz terminów Unii Europejskiej.

Druga część pracy zawiera polsko-czeski słownik z nazwami instytucji, dokumentów oraz terminów UE, który wypracowany został częściowo samodzielnie, tylko za pomocą przeglądarki internetowej.

BIBLIOGRAFIA

- Hejwowski, K.:** *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*, Warszawa 2009.
- Hutchins, W.J.:** *Concise History of the Language Science*, Oxford 1995.
- Lipiński, K.:** *Mity przekładoznawstwa*, Kraków 2004.
- Pieńkos, J.:** *Podstawy Juryslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*, Warszawa 1999.
- Pieńkos, J.:** *Podstawy przekładoznawstwa. Od teorii do praktyki*, Kraków 2003.
- Pieńkos, J.:** *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie: aspekty lingwistyczne i pozalingwistyczne*, Warszawa 1993.
- Rusinek, M.:** *O sztuce tłumaczenia*, Wrocław 1955.
- Szulc, A.:** *Podręczny Słownik Językoznawstwa Stosowanego*, Warszawa 1984.
- Urbańczyk, S.:** *Słowniki i encyklopedie. Ich rodzaje i użyteczność*, Kraków 2000.
- Wojtasiewicz, O.:** *Wstęp do teorii tłumaczenia*, Warszawa 1992.

Źródła internetowe

<http://1markoz.webpark.pl/slownikpolang.htm>
<http://sjp.pwn.pl/szukaj/slownik>
<http://www.nytimes.com/interactive/2010/03/09/technology/20100309-translate.html>
<http://www.strukturalni-fondy.cz/Narodni-organ-pro-koordinaci/Publicita/Slovník-EURO-ANGLICTINA>
www.wikipedia.pl